

KOCHAMY DOBREGO BOGA

NASZA BOŻA RODZINA

Poradnik metodyczny do religii
dla dzieci trzyletnich

Wydawnictwo WAM • Księża Jezuici
Kraków 2011

© Wydawnictwo WAM, 2011

Poradnik metodyczny do nauczania religii rzymskokatolickiej według podręcznika nr AZ-01-01/10-KR-1/11 zgodnego z programem nauczania nr AZ-0-01/10

Recenzenci

ks. dr Andrzej Krasieński, ks. dr Wojciech Osiał

Redakcja

ks. Władysław Kubik SJ (kierownik zespołu),
Teresa Czarnecka, ks. Grzegorz Łuszczak SJ

Autorzy

Dominika Czarnecka, Teresa Czarnecka, ks. Władysław Kubik SJ

Projekt okładki, opracowanie graficzne, łamanie

Tomasz Mieloch

NIHIL OBSTAT

Prowincja Polski Południowej Towarzystwa Jezusowego,
ks. Wojciech Ziótek, prowincjał.
Kraków, 16 maja 2011 r., l.dz.102/2011.

ISBN 978-83-7505-806-2

WYDAWNICTWO WAM

ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków
tel. 12 62 93 200 • faks 12 42 95 003
e-mail: wam@wydawnictwowam.pl
www.wydawnictwowam.pl

DZIAŁ HANDLOWY

tel. 12 62 93 254-255 • faks 12 43 03 210
e-mail: handel@wydawnictwowam.pl

KSIĘGARNIA INTERNETOWA

tel. 12 62 93 260, 12 62 93 446-447
faks 12 62 93 261
e.wydawnictwowam.pl

Drukarnia Wydawnictwa WAM
ul. Kopernika 26 • 31-501 Kraków

Wprowadzenie do książki *Nasza Boża Rodzina* *Religia dla dzieci trzyletnich*

Książka do religii dla trzylatków zawiera i podręcznik i ćwiczenia razem. Autorzy opierali się na treściach, celach i zadaniach zawartych w *Programie nauczania religii dzieci w wieku przedszkolnym* (AZ-0-01/10) pt. *Kochamy dobrego Boga*.

Wprowadzanie małego dziecka w życie religijne, w relacje z Bogiem nie może być przekazem treści i wiadomości. W książce sięgamy więc do bezpośrednich, bieżących doświadczeń dziecka, do jego zmysłu obserwacji otoczenia, przyrody i życia rodzinnego. Opowiadania w podręczniku nawiązują do pór roku, które dziecko widzi za oknem i których doświadcza, wychodząc z domu. Jest to tło ważniejszych treści, które proponujemy. Dziecko poznaje przyrodę jako dar dobrego Stwórcy, Boga, który dał człowiekowi świat i który kocha każdego człowieka takim, jakim jest, opiekuje się nim i troszczy o niego. Opowiadania i wykonywane ćwiczenia, a także proponowane zabawy są podstawą formacji chrześcijańskiej i nawiązują do rodzinnego przeżywania roku liturgicznego. Wartości, które ukazujemy w opowiadaniach, wprowadzają w świat wartości ewangelicznych. Dziecko już teraz może doświadczyć na przykładach i w zabawie, czym jest miłość, może uczyć się życzliwości i pogody ducha. Treści opowiadań nawiązują do przypowieści ewangelicznych. Mają one pomóc dziecku w przyszłości w zrozumieniu nauczania Jezusa i pragnieniu życia Ewangelią.

Każde opowiadanie kończy się myślą przewodnią związaną z treścią. Jest to jednocześnie informacja dla prowadzącego zajęcia, w jakim kierunku należy interpretować z dziećmi każde opowiadanie.

Pod opowiadaniem znajduje się *Modlitwa dziecka*. Czytamy ją dopiero po omówieniu opowiadania, po zabawie i wykonaniu ćwiczeń.

Pod modlitwą znajdują się rysunki, które dziecko może uzupełniać lub dowolnie ozdabiać. Bardzo ważne jest w pracy z dzieckiem, by nie tłumić jego wyobraźni i inwencji, lecz pozwolić mu – na bazie schematycznych rysunków w książeczce – wykonywać dowolne prace plastyczne: uzupełnianie, doklejanie, malowanie... Rysunki dla dziecka wymagają komentarza katechety, by podczas pracy dziecko kontemplowało usłyszane treści i przyswajało wartości, które poznało lub wręcz doświadczyło.

Ilustracje w książce są podporządkowane treści opowiadań. Mają służyć wspomaganiu percepcji treści przez dziecko na równi ze słowem czytany. Zamieszczone są po prawej stronie rozkładówki.

Do każdego opowiadania została przewidziana mała, prostokątna naklejka, która zawiera motyw z opowiadania. Pomoże ona dziecku kojarzyć opowiadanie z jego bohaterem: czasem konkretnym przedmiotem lub zwierzęciem albo osobą. Naklejki umieszczone są na końcu książki.

Rodzice znajdą także *Modlitwy dziecka* zebrane na końcu książki (te same, które znajdują się pod opowiadaniem w książce dziecka). Strony z zebranymi modlitwami mają zostać w domu, by rodzice mogli modlić się z dzieckiem wieczorem, korzystając z tych samych formuł, co na zajęciach religii.

Książka zawiera 36 opowiadań. Oznacza to możliwość skorzystania z nich na każdym zajęciach przy jednych zajęciach tygodniowo. Jeśli zajęcia odbywają się dwa razy tygodniowo, opowiadanie należy przeczytać na początku dwóch kolejnych zajęć. Potem możemy na jednych zajęciach wykorzystać propozycje zabaw, a na drugich zaprosić dzieci do wykonania ćwiczeń w książce.

Jak korzystać z podręcznika

Zajęcia z dziećmi trzyletnimi ze względu na ich możliwości rozwojowe powinny w tym wieku opierać się na działaniu, zabawie. Przy tak krótkim spotkaniu jednorazowym będzie to czasem trudne do przeprowadzenia. Istotne jest, by zachować pewne zasady korzystania z książki.

- Zanim zaczniemy czytać opowiadanie dziecko musi mieć czas na obejrzenie ilustracji do niego. Omawiamy dokładnie ilustrację, sprawdzając, czy dziecko wie, co ona przedstawia. Nazywamy przedmioty, rośliny i zwierzęta, ich kolory, czynności itp. Nawijamy przy tym do określeń i nazw, które dziecko za chwilę usłyszy w opowiadaniu.
- Odpowiadamy na pytania dzieci wywołane przez ilustracje.
- Czytamy opowiadanie powoli, wracając do ilustracji. Pozwalamy dzieciom na wyrażanie emocji. Dzieci mogą naśladować ruchy i głosy bohaterów opowiadania. Opowiadanie można na życzenie dzieci przeczytać powtórnie. Jeśli zajęcia odbywają się dwa razy w tygodniu, powinno się planować czytanie tego samego opowiadania na dwóch kolejnych zajęciach.
- Pomagamy każdemu dziecku znaleźć naklejkę do opowiadania i przykleić ją w odpowiednim miejscu (na górze, obok tytułu).
- Jeśli czas pozwala – po wysłuchaniu opowiadania dzieci bawią się w proponowane zabawy. Zabawy mają dziecku pomóc w zrozumieniu treści, w przyswojeniu ich przez przeżycie, w wyzwoleniu emocji. Zabawa może być rozłożona na dwa kolejne zajęcia.
- Praca plastyczna dziecka nie podlega ocenie. Dziecko w tym wieku uczy się dopiero korzystania z kredek, dlatego każdy wysiłek powinien spotkać się z aprobatą, nawet jeśli dziecko zamaze tylko nieporadnie rysunek albo opowiadanie. Jeśli dziecko wyraźnie nie potrafi i nie chce rysować, nie zmuszamy go. Praca plastyczna ma być formą zabawy, nie nauki w szkolnym znaczeniu.
- Każde zajęcia kończymy modlitwą. Dzieci powtarzają proponowane zdania, mogą przy tym uczyć się już odpowiednich postaw modlitewnych. Warto, by modlitwę połączyć z gestami.

Poradnik dla katechety

Poradnik dla katechety zawiera propozycje zajęć dla dzieci ujęte w 36 katechezach. Propozycje te mają inną strukturę, niż poradniki metodyczny dla starszych grup wiekowych. Wiąże się to ze specyfiką zajęć z małymi dziećmi. Katecheta w zależności od możliwości grupy może na bazie propozycji wymyślać własne zabawy dla dzieci. Propozycje są więc jedynie wskazówkami i mają służyć jako inspiracja do pracy z dziećmi.

Wszystkie opisy katechez mają tę samą strukturę: Cel katechetyczny, Treści, Wymagania i Propozycje zajęć.

Propozycja zajęć ujęta jest w czterech punktach:

1. Opisanie czynności związanych z czytaniem opowiadania.
2. Propozycja zabaw i rozmów dotyczących głównych treści i celów katechezy.
3. Propozycja pracy w książce dziecka.
4. Modlitwa dziecka.

Jeśli katecheta ma możliwość przeprowadzenia zajęć dwa razy w tygodniu, wtedy jedno opowiadanie czyta dzieciom na kolejnych dwóch katechezach. Za pierwszym razem koncentruje się potem na zabawie, a na następnych zajęciach – na pracy plastycznej.

Kochamy dobrego Boga¹

Wprowadzenie w życie religijne

Program nauczania religii dzieci w wieku przedszkolnym
Numer programu AZ-0-01/10

Wspieranie religijnego rozwoju dziecka w wieku przedszkolnym winno się charakteryzować towarzyszeniem mu w nabywaniu antropologicznych podstaw przyszłego autonomicznego życia wiarą (DOK 178). Właściwością tego typu działań wychowawczych powinny stawać się najpierw naturalne doświadczenia dziecka, umożliwiające pozytywny kontakt ze światem i ludźmi, które z czasem mogą przekształcać się w doświadczenia religijne. Doświadczenia te stanowią bowiem fundament stopniowej inicjacji w życie wiarą, której podmiotem ma być osoba Boga przyjaznego, zatroskanego o człowieka i o jego szczęśliwe życie. Dlatego w wychowaniu religijnym dzieci w wieku przedszkolnym ogromne znaczenie ma poprawna interpretacja codziennych doświadczeń dziecka wyrażona językiem prostym, zrozumiałym, pozbawionym zdrobnień i infantyilizacji, a jednocześnie poprawnym teologicznie. Znaczącym celem wychowania religijnego dzieci w wieku przedszkolnym jest również wskazywanie na Boga jako Dawcę życia i Stwórcę świata. Dziecko w wieku przedszkolnym, odkrywając piękno otoczenia (co jest szczególnie ważne we współczesnym technicyzowanym świecie), potrzebuje poznać jego Dawcę – dobrego Boga, który chce, aby każdy człowiek cieszył się całym światem. Religijna interpretacja doświadczeń dziecka pomaga mu także w odkrywaniu swojego miejsca w świecie, w najbliższym środowisku i we wspólnocie eklezjalnej. Stąd bardzo ważne jest rozwijanie w dziecku przyjaznego odniesienia do ludzi. W tym kontekście niezbędne jest łączenie prawidłowego obrazu Boga z wymogiem traktowania innych ludzi z miłością zarówno w sytuacjach zabawy, zgody, jak i nieporozumień czy konfliktów.

W procesie wychowania inspirowanego wiarą należy wskazać dziecku na Boga obecnego, bliskiego, troszczącego się o człowieka, pełnego miłości do ludzi.

¹ Niniejszy rozdział jest przedrukiem z *Programu nauczania religii rzymskokatolickiej w przedszkolach i szkołach*, Wydawnictwo WAM, Kraków 2010. Autorzy wybrali rozdziały dotyczące nauczania dzieci trzy- i czteroletnich.

Dziecko w wieku przedszkolnym potrzebuje odkrywać miłość Boga w kontaktach z bliskimi mu osobami: rodzicami, opiekunami, dziadkami, rodzeństwem, wychowawcami, katechetami.

W inicjowanych procesach wychowania w duchu wiary należy pomóc małemu dziecku, by umiało spotkać Boga w konkretnych wydarzeniach i ludziach ze swego otoczenia, a następnie wyraziło to doświadczenie przed Bogiem w modlitwie. Treści religijne winny być zatem związane ze stawianymi przez dziecko pytaniami, nawiązującymi do codziennych doświadczeń. Wówczas udzielane odpowiedzi będą naturalnym wyjaśnieniem zdobywanych doświadczeń i drogą do odkrywania, poznawania i ukochania Boga.

Cele katechetyczne – wymagania ogólne

I. Codzienne doświadczenia i ich interpretacja w świetle wiary. Dziecko doświadcza miłości Boga w codziennym życiu, wyjaśnia swoje przeżycia w świetle wiary, odkrywa piękno przyrody i otaczającego świata oraz Boga jako jego Dawcę, odkrywa też, kim jest Bóg i buduje Jego prawdziwy obraz.

II. Zainteresowanie tematyką religijną. Dziecko rozwija uzdolnienia oraz kształtuje czynności intelektualne potrzebne w codziennym życiu i dalszej edukacji religijnej poprzez poznanie pierwszych pojęć religijnych i kształtowanie mentalności wiary, a ponadto poznaje Pismo Święte jako słowo Boga.

III. Kontakt z Bogiem w modlitwie i liturgii. Dziecko poznaje istotę modlitwy, rozwija sposoby kontaktowania się z Bogiem; poznaje zwyczaje chrześcijańskie związane z obchodami roku liturgicznego.

IV. Postawa społeczno-moralna. Dziecko buduje podstawy systemu wartości oraz uczestniczy w procesie wychowania moralno-społecznego, poznaje chrześcijańskie pojęcia dobra i zła, odkrywa znaczenie przykazania miłości Boga i bliźniego oraz jego konsekwencje; nabywa i rozwija umiejętności społeczne niezbędne do życia w rodzinie, grupie rówieśniczej i kontaktach z dorosłymi; pogłębia swój związek ze wspólnotą Kościoła i odnajduje w niej swoje miejsce.

Grupa trzy- i czterolatków PAN BÓG KOCHA DZIECI

Program nauczania religii dla dzieci trzy- i czteroletnich odwołuje się przede wszystkim do katechezy i wychowania religijnego podejmowanego w środowisku rodzinnym, uzupełnia je, ubogaca, a niekiedy nawet zastępuje. Wychowanie religijne kilkulatek jest ściśle zespolone z wychowaniem ogólnym i procesem humanizacji dziecka, bowiem pierwsze lata są decydującymi chwilami dla kształtowania osobowości i religijności człowieka. Zazwyczaj w przedszkolu podejmuje się edukację religijną dzieci w grupie czterolatek, jednak tam, gdzie jest to możliwe, warto włączać do edukacji religijnej także dzieci trzyletnie. Obserwowane osłabienie katechezy w rodzinie skłania do jak najszybszego po-

dajmowania nauczania religii w przedszkolu, aby dziecko w naturalny sposób odkrywało dobrego Boga.

W układzie treści w nauczaniu religii dzieci trzy- i czteroletnich przyjęto jako główne założenie: *Bóg kocha dzieci*, tak aby dziecko mogło stopniowo odkrywać poprzez kontakt z najbliższymi, grupą rówieśniczą, ze światem przyrody, że Bóg pierwszy ukochał każdego człowieka, w tym także jego.

1. Cieszę się otaczającym światem i za niego dziękuję Panu Bogu

Cele katechetyczne

- Wspólne odkrywanie piękna przyrody i otaczającego świata oraz Boga jako jego Dawcy.
- Doskonalenie umiejętności obserwacji otaczającego świata, odkrywania darów Boga oraz dziękowania za nie.
- Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za Jego dary
- Doskonalenie umiejętności dziękowania członkom rodziny za troskę i opiekę.
- Kształtowanie postawy szacunku wobec życia i zdrowia.

Treści

- Żyję i rozwijam się w rodzinie. Jestem szczęśliwy w mojej rodzinie.
- Mam koleżanki i kolegów.
- Pan Bóg dał człowiekowi wiele wspaniałych darów: ziemię, niebo, wodę, powietrze, rośliny, zwierzęta. Pan Bóg obdarza człowieka życiem i zdrowiem
- Razem z innymi ludźmi dziękuję Panu Bogu za wszystkie Jego dary. Każdy człowiek potrzebuje kontaktu z innymi ludźmi i stworzeniami, ale najbardziej potrzebuje spotkania z dobrym Bogiem – Dawcą wszystkich darów.
- Chwałę Pana Boga całym sobą (patrzę, mówię, słucham, bawię się).

Wymagania

Dziecko:

- opowiada o poszczególnych elementach przyrody jako darach Boga,
- dziękuje Bogu za Jego dary i uwielbia Go słowami, gestami,
- wyjaśnia, dlaczego Bóg dał człowiekowi piękny świat,
- wskazuje na dary Boże jako motyw modlitwy uwielbienia i dziękczynienia,
- wyjaśnia, w jaki sposób może okazywać szacunek rodzicom i innym członkom rodziny,

- wyraża słowem, gestem, piosenką radość z życia w rodzinie oraz spotykania się z koleżankami i kolegami,
- pamięta o spotkaniu z dobrym Bogiem w modlitwie.

2. Dobry Bóg kocha mnie i moją rodzinę

Cele katechetyczne

- Kształtowanie postawy miłości do Boga wyrażanej poprzez modlitwę.
- Poznanie podstawowych znaków religijnych.
- Zrozumienie, jak ważne jest wspólne świętowanie w rodzinie.
- Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za wodę, światło i sakrament chrztu.
- Odkrywanie Pisma Świętego jako wyjątkowej księgi, w której są zapisane słowa Boga.
- Tworzenie sytuacji wychowawczych umożliwiających doświadczenie miłości Boga i ich interpretację.
- Wspólne odkrywanie, kim jest Bóg, i pomoc w kształtowaniu Jego prawdziwego obrazu.
- Inicjowanie i wspólne uczestniczenie w modlitwie dziękczynnej, uwielbienia, przeproszenia i prośby.

Treści

- Pan Bóg jest Ojcem wszystkich ludzi, kocha ich i troszczy się o ich dobro.
- Człowiek wzrasta w rodzinie, gdzie doświadcza miłości, bezpieczeństwa, troski. Pan Bóg chce, abyśmy kochali się wzajemnie w rodzinie, pomagali sobie, dzielili się, a także spotykali z Nim na modlitwie i świętowali.
- Pan Bóg troszczy się o człowieka, dał mu wodę i światło (symbole wody i świecy).
- Pan Bóg kocha człowieka i obdarował go swoim Słowem zapisanym w wyjątkowej księdze – księdze Pisma Świętego.
- Modlitwa w mojej rodzinie. Modlitwy: „Amen”, znak krzyża oraz inne proste formuły modlitewne. Modlitwa, w czasie której Bogu można dziękować i chwalić Go.

Wymagania

Dziecko:

- wyjaśnia swoimi słowami podstawowe pojęcia: „rodzina”, „Bóg Ojciec”, „Pismo Święte”,

- w zrozumiąły sposób mówi o miłości Boga do ludzi i podaje przykłady z codziennego życia,
- rozpoznaje wśród ksiąg księgę Pisma Świętego,
- wyjaśnia swoimi słowami, dlaczego woda, świeca i biała szata są znakami religijnymi,
- okazuje prostymi gestami szacunek i miłość względem rodziców i innych członków rodziny oraz Boga,
- tworzy swoimi słowami *litanie* wdzięczności i dziękczynienia za dary Boga,
- włącza się w modlitwy: znak krzyża i złożenie dłoni.

3. Pan Jezus jest wśród nas

Cele katechetyczne

- Poznanie prawdy, że Jezus jest największym darem Boga.
- Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za Jego Syna – Jezusa.
- Poznanie prawdy o życiu Jezusa na ziemi i Jego pomocy ludziom.
- Kształtowanie postawy miłości wobec innych ludzi
- Formowanie umiejętności nawiązywania kontaktu z innymi ludźmi i umiejętności dzielenia się z nimi.
- Wyjaśnianie codziennego doświadczenia w świetle wiary.

Treści

- Pan Bóg wybrał Maryję na Matkę Jezusa, a świętego Józefa na Jego Opiekuna.
- Pan Jezus jako dziecko urodził się w ubogiej stajni i miał swoją ludzką rodzinę.
- Pan Jezus podczas swojego życia na ziemi pomagał ludziom w różny sposób, spotykał się z nimi, rozmawiał, uzdrowiał.
- Pan Jezus chce, abyśmy kochali dobrego Ojca i słuchali Go.
- Pan Jezus wyjaśnia, w jaki sposób kochać innych ludzi i być dzieckiem Bożym.

Wymagania

Dziecko:

- wyjaśnia swoimi słowami pojęcia: „Jezus”, „Maryja”, „Święta Rodzina”,
- opowiada o narodzinach Jezusa, Jego życiu na ziemi,
- dziękuje Bogu swoimi słowami za Jezusa,
- opowiada usłyszany fragment Pisma Świętego,
- opisuje ilustracje religijne dotyczące życia Jezusa na ziemi,
- pomaga członkom rodziny w prostych, domowych obowiązkach.

4. Kocham Pana Boga, bo jestem Jego dzieckiem

Cele katechetyczne

- Odkrywanie znaczenia przykazania miłości.
- Kształtowanie podstawowych umiejętności społecznych.
- Kształtowanie umiejętności uczestnictwa w życiu wspólnotowym.
- Wyjaśnianie codziennego doświadczenia w świetle wiary.
- Tworzenie sytuacji wychowawczych sprzyjających odkrywaniu, że Bóg jest źródłem wartości i norm.

Treści

- Pan Bóg kocha człowieka i dlatego dał mu swoje zasady życia. Dzięki nim człowiek może odróżnić dobro od zła. Pan Bóg wspiera człowieka w czynieniu dobra i zachęca do przyznania się do winy, kiedy człowiek uczyni coś złego. Pan Bóg wybacza człowiekowi złe postępowanie, ale zachęca do poprawy i zmiany na lepsze.
- Pan Bóg zachęca człowieka, aby tak jak On wybaczał innym ich przewinienia i zaprasza do życia w przyjaźni ze wszystkimi ludźmi.
- Przykazanie miłości Boga i bliźniego. Równość wszystkich ludzi przed Bogiem.

Wymagania

Dziecko:

- pamięta, że Bóg zaprasza do życia w przyjaźni ze wszystkimi,
- rozróżnia przykłady zachowania godnego i niegodnego dziecka Bożego,
- wyjaśnia, w jaki sposób może pomóc rodzicom i rówieśnikom,
- przeprosza Boga w modlitwie za złe zachowanie,
- ocenia postawę bohaterów opowiadań,
- rozpoznaje znaki miłości Boga w odniesieniu do siebie i swoich najbliższych,
- podaje przykłady miłości Boga do ludzi,
- wyjaśnia swoimi słowami, co znaczy kochać Boga i bliźniego.

Spotkania z Panem Bogiem w roku Kościoła

Cele katechetyczne

- Poznanie podstawowych zwyczajów związanych z rokiem kościelnym.
- Kształtowanie postawy wdzięczności Bogu za Jezusa i Jego Matkę.
- Doskonalenie umiejętności wyrażania miłości i szacunku wobec rodziców.

- Rozwijanie umiejętności uważnego uczestnictwa we Mszy Świętej.
- Kształtowanie umiejętności modlitwy z najbliższymi, grupą rówieśniczą i wspólnotą kościelną.
- Wyjaśnianie codziennego doświadczenia w świetle wiary.

Treści

- Św. Mikołaj uczy dobroci. Radość Bożego Narodzenia: dekoracja choinki, przygotowanie szopki, dzielenie się opłatkiem, śpiew kolęd.
- Wielkanoc – uroczystość Jezusa żyjącego wśród ludzi. Potrawy w koszyczku wielkanocnym i ich religijne znaczenie.
- Maryja Matką wszystkich ludzi.

Wymagania

Dziecko:

- wyróżnia proste znaki religijne (krzyż, obraz, różaniec itp.) wśród innych znaków,
- opowiada o narodzinach Jezusa,
- włącza się w przygotowanie dekoracyjnych elementów bożonarodzeniowych i śpiew kolęd oraz składa życzenia bożonarodzeniowe,
- wyjaśnia swoimi słowami, co powinno znaleźć się wśród pokarmów wielkanocnych i jakie jest ich znaczenie,
- włącza się w modlitwę z Maryją i śpiew pieśni maryjnych,
- poprzez życzenia, przygotowanie laurki i proste gesty wyraża wdzięczność i miłość względem rodziców.

WSKAZANIA DO REALIZACJI PROGRAMU

Dziecko trzy- i czteroletnie dopiero wchodzi w rzeczywistość przedszkolną, dlatego warto zadbać o łagodne przejście ze środowiska rodzinnego do przedszkolnego. Nauczanie religii w przedszkolu winno pomóc dziecku w odkryciu, iż mimo tego że rodzina jest jego pierwszym środowiskiem wzrastania, istnieją jeszcze inne środowiska. Dlatego w nauczaniu religii dzieci w wieku przedszkolnym dużą rolę odgrywają metody integracyjne, umożliwiające nawiązanie kontaktu z innymi dziećmi i dorosłymi. Ze względu na dużą aktywność i małą koncentrację uwagi dzieci trzy- i czteroletnich warto korzystać z metod umożliwiających ich zaangażowanie i krótkotrwałą koncentrację. Bardzo ważne jest zróżnicowanie metod, gdyż nie ma jednej metody uniwersalnej, a stosowanie wciąż tych samych metod jest przyczyną zniechęcenia i znudzenia kilkulatków.

Dziecko w tym wieku stopniowo dostrzega Boga w otaczającym świecie, w życiowych doświadczeniach, wydarzeniach i poprzez słuchanie orędzia Bożego zwróconego do człowieka. Chodzi tu przede wszystkim o rozbudzenie wiary, o zdobycie zdolności rozpoznawania śladów Boga w otaczającej rzeczywistości, rozumienia znaków i symboli, a także umiejętności słuchania drugiego człowieka, odkrywania jego potrzeb i współdziałania z nim. Potrzebne jest zatem

stosowanie metod aktywizujących, ułatwiających obserwację otaczającego świata, poznawanie siebie i innych, przeżywanie prostych codziennych sytuacji, interpretację doświadczeń oraz zaangażowanie nie tylko intelektu, ale wszystkich zmysłów dziecka. Jednocześnie w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym warto stosować proste metody podające, zwłaszcza opowiadanie, pogadankę, przy czym skuteczność opowiadania będzie w dużym stopniu zależała od jego treści i formy (zrozumiały język, powiązanie z pokazem, budowanie napięcia i zainteresowania). Dobrze, kiedy dzieci mają możliwość utożsamiania się z przeżyciami bohaterów i wchodzenia z nimi w dialog. Natomiast pogadanka skłaniająca dzieci do samodzielnego myślenia wymaga od nauczyciela religii dobrze opanowanej umiejętności stawiania pytań. Stopniowe wprowadzanie dziecka w kontakt z Bogiem może dokonywać się poprzez zastosowanie metod przeżyciowych, biblijnych, pogładowych i zajęć praktycznych. Duże znaczenie będą miały opowiadania biblijne, proste ćwiczenia dramatyczne, prace z obrazem i ilustracją, metody plastyczne (rysowanie, kolorowanie, malowanie), metody odwołujące się do muzyki (piosenki, ćwiczenia ruchowe, ćwiczenia muzyczne), wykonywanie laurek, zaproszeń i prostych elementów dekoracyjnych. Trudno jednoznacznie określić wymagania wobec dziecka przedszkolnego, gdyż jego wiedza, umiejętności, postawa są jeszcze w dużym stopniu zależne od środowiska rodzinnego. Dlatego podane wymagania należy traktować bardziej jako wskazania i dostosowywać je do indywidualnych możliwości rozwojowych i predyspozycji dziecka. Chodzi o to, aby wzbudzić zainteresowanie dziecka tematyką religijną i prowadzić do kontaktu z Bogiem, a nie karać dziecka za zaniedbania wychowania religijnego w rodzinie.

1. Skarby jesieni

Cel katechetyczny

Odkrywanie piękna przyrody na podstawie darów jesiennych. Poznawanie Boga jako Stworzyciela (Sprawcy) i Dawcy darów.

Wspólne odkrywanie, kim jest Bóg, i pomoc w kształtowaniu Jego prawdziwego obrazu. Wychowywanie postawy wdzięczności wobec Boga za Jego dary.

Treści

Bóg stworzył jesień i wszystkie jej skarby podarował ludziom i zwierzętom.

Wymagania

Dziecko wie, jakie dary podarował Bóg człowiekowi i zwierzętom jesienią. Dziękuje Bogu za jesień.

Propozycja zajęć

1. Omawiamy z dziećmi ilustrację, aby zapoznały się dokładnie z jej szczegółami, które pomogą im w słuchaniu opowiadania. Potem katecheta powoli czyta opowiadanie „Skarby jesieni”. Podczas czytania ponownie zwraca uwagę dzieci na ilustrację. Następnie dzieci przy pomocy katechety znajdują naklejkę – kasztana i wklejają ją w odpowiednim miejscu.
2. Katecheta przynosi do przedszkola „skarby jesieni”: kolorowe liście, kasztany, żołądzie, jarzębinę. Razem z dziećmi tworzymy „jesienną ozdobę”, np. koszyk jesiennych darów. Potem rozmawiamy z dziećmi o innych jesiennych darach: owocach i warzywach.
Jeszcze raz czytamy dzieciom wiersz umieszczony pod opowiadaniem. Na ostatnie pytanie wiersza dzieci odpowiadają: „Pan Bóg”. Utrwalamy w ten sposób prawdę, że to Bóg dał ludziom jesień i wszystkie jej skarby.
3. Praca plastyczna dziecka: malowanie skarbów jesieni.
4. Modlitwa dziecka:
Dziękujemy Ci, Panie Boże, za jesień!

11. Oczekiwanie – Adwent

Cel katechetyczny

Poznanie prawdy, że Jezus jest największym darem Boga.

Kształtowanie postawy wdzięczności wobec Boga za Jego Syna – Jezusa.

Poznanie podstawowych zwyczajów związanych z rokiem kościelnym: adwent.

Treści

Czekamy, bo za cztery niedziele będziemy świętować Boże Narodzenie.

Będziemy się cieszyć Panem Jezusem i śpiewać kolędy.

Wymagania

Dziecko wie, że czekamy na Boże Narodzenie – na Pana Jezusa. Z radością czeka na Niego.

Propozycja zajęć

1. Przed czytaniem opowiadania pytamy dzieci, na co czekają, aby wprowadzić w temat czekania jako takiego. Potem omawiamy ilustrację i czytamy opowiadanie, a dzieci przyklejają naklejkę – chmurkę.
2. Zabawa: dzieci tworzą krąg. Trzymając się za ręce, chodzą i śpiewają wybraną przez katechetę piosenkę lub pieśń adwentową, np.: *Oto Pan Bóg przyjdzie*, *Czekam na Ciebie*, *Jezu mój mały* lub *Pan blisko jest*. Na znak katechety wszyscy kucają i wołają: „Pierwsza niedziela – dzieci czekają, druga niedziela – dzieci czekają...” Tak do czwartej niedzieli, po której wszyscy wstają i wołają: „Dzieci Pana Jezusa witają!”
3. Wyjaśniamy dzieciom, co przedstawia rysunek pod opowiadaniem: żłóbek, w którym pojawi się Dzieciątko Jezus. Dzieci ozdabiają rysunek w dowolny sposób.
4. Modlitwa dziecka:
Ja też cierpliwie czekam na Boże Narodzenie. Nie tylko na choinkę i prezenty. Czekam na Pana Jezusa, który dla nas się narodził. Przyjdź, Panie Jezu!

21. Niedziela Palmowa

Cel katechetyczny

Kształtowanie postawy wdzięczności wobec Boga za Jego Syna – Jezusa. Poznanie prawdy o życiu Jezusa na ziemi i o Jego pomocy dla ludzi.

Poznanie podstawowych zwyczajów związanych z rokiem kościelnym: palmy wielkanocne. Kształtowanie umiejętności modlitwy z najbliższymi, grupą rówieśniczą i wspólnotą kościelną.

Treści

Pan Jezus kocha dzieci. Dzieci to mali przyjaciele Pana Jezusa. On zawsze ma dla dzieci czas. Słucha ich opowieści. Dla Pana Jezusa jest bardzo ważne, co myślą i czują dzieci.

Wymagania

Dziecko kojarzy palmę wielkanocną z miłością Pana Jezusa do niego i do wszystkich dzieci.

Propozycja zajęć

1. Omawiamy ilustrację. Podkreślamy, że najważniejszy jest Pan Jezus. Dzieci słuchają opowiadania i przyklejają naklejkę – palmę.
2. Katecheta przygotowuje z dziećmi prostą palmę wielkanocną. Może rozdać gałązki i pomóc wplatać kolorowe wstążki, paski bibuły lub podobne proste ozdoby.
Potem dzieci witają Pana Jezusa modlitwą – uczą się wezwania: *Święty, Święty, Święty Pan, Bóg zastępów*. Podczas modlitwy machają palmami.
3. Praca plastyczna: dzieci mogą ozdobić palmę według własnego pomysłu, np. kwiatkami wyciętymi z kolorowego papieru, które przyklejają na rysunku.
4. Modlitwa dziecka:
Witamy Cię, Panie Jezu!

30. Róże

Cel katechetyczny

Nabywanie przez dziecko poczucia swojej wartości. Wyjaśnianie codziennego doświadczenia w świetle wiary.

Tworzenie sytuacji wychowawczych sprzyjających odkrywaniu, że Bóg jest źródłem wartości i norm.

Treści

Nawet mały, malusieńki, może większym od siebie dawać wielki skarb: radość i dobro. Może kochać tak mocno, jak uczył Pan Jezus.

Wymagania

Dziecko wie, że Bóg szanuje i ceni każdego człowieka.

Propozycja zajęć

1. Katecheta, podczas omawiania ilustracji, nazywa kwiaty i ich kolory. Zwraca uwagę na różnice między nimi. Potem czyta opowiadanie. Dzieci przyklejają naklejkę – stokrotkę.
2. Dzieci wskazują na ilustracjach to, co małe i to, co duże (róże i stokrotkę).
Zabawa: dzieci przedstawiają sytuacje, w których małe dziecko robi coś dobrego dla większych dzieci lub dorosłych. Katecheta podpowiada, np. starsza siostra zaśpiewała – można jej zaklaskać (dzieci klaszczą). Tatuś jest smutny – można go przytulić (dzieci czynią rękami gest tulenia). Mamusia jest zmęczona – można bawić się cicho, oglądając bajkę (dzieci udają, że oglądają książkę). Dziadkowie przyszli w odwiedziny – można okazać radość (dzieci skaczą do góry z radości) itp.
3. Praca plastyczna: wskazujemy dzieciom postać Pana Jezusa, który kocha wszystkich i naucza. Dzieci uzupełniają postać dziecka według własnego pomysłu.
4. Modlitwa dziecka:
Dziękuję Ci, Kochany Panie Jezu!
Ty sprawiasz, że nawet najmniejsze dobro może przemienić czyjeś serce.

31. Samolubny jeleni

Cel katechetyczny

Inicjowanie i wspólne uczestniczenie w modlitwie przeproszenia. Kształtowanie umiejętności wybaczenia.

Treści

Gdy komuś dokuczę – umiem przeprosić. Umiem przebaczyć, gdy ktoś mnie przeprasza.

Wymagania

Dziecko wie, że za niewłaściwe zachowanie przeprasza się. Wyraża słowem, gestem, piosenką radość ze spotkania się z koleżankami i kolegami.

Propozycja zajęć

1. Podczas oglądania ilustracji kierujemy uwagę dzieci na zwierzęta. Nazywamy je, określamy ich wielkość. Po wysłuchaniu opowiadania dzieci przyklejają naklejkę – języka.
2. Rozmowa z dziećmi: katecheta wyjaśnia, że Bóg pragnie, by dzieci uczyły się nie tylko przepraszać, ale i wybaczać: to też jest trudne. Dzieci mogą odegrać scenkę rozmowy z samolubnym jeleniem. Najpierw jedno dziecko (lub katecheta) odgrywa jelenia, a dzieci próbują go udobruchać, porozmawiać z nim, pogodzić się, zrozumieć go itp. Potem role zmieniamy.
Zabawa: dzieci ustawiają się parami zwrócone do siebie twarzami i śpiewają znaną w przedszkolu piosenkę (razem z gestami):
Nie chcę cię, nie chcę cię, nie chcę cię znać!
Chodź do mnie, chodź do mnie, rączkę mi daj;
prawą mi daj, lewą mi daj i już się na mnie nie gniewaj.
3. Rozmowa z dziećmi o rysunku, na którym dwoje dzieci bawi się zgodnie. Dzieci mogą nadać wybrane imiona postaciom na obrazku i odpowiednio go uzupełnić.
4. Modlitwa dziecka:
Dziękuję Ci, Panie Boże, za wszystkie dzieci w przedszkolu.
Staram się nikomu nie dokuczać. Potrafię przeprosić i przebaczyć.

Spis treści

Wprowadzenie do książki.....	3
Jak korzystać z podręcznika	5
Poradnik metodyczny.....	6
Program nauczania religii	7
1. Skarby jesieni	15
2. Czarodziejska różdżka	16
3. Dom	17
4. Cztery niedźwiadki.....	18
5. Droga do kościoła	19
6. Mały liść	20
7. Żołędź i dąb.....	21
8. Narysujcie jesień	22
9. Płomyki	23
10. Biała zima	24
11. Oczekiwanie – Advent.....	25
12. Święty Mikołaj.....	26
13. Lampion	27
14. Boże Narodzenie	28
15. Pójdźmy wszyscy do stajenki	29
16. Trzej Królowie.....	30
17. Szara książka	31
18. Wróbelek	32
19. Wiosna.....	33
20. Bociania rodzina	34
21. Niedziela Palmowa.....	35
22. Krzyż	36
23. Wielkanoc.....	37
24. Anioły	38
25. Poszukiwacze skarbów.....	39
26. Kapliczka Matki Bożej	40
27. Królowa Kalinka i kwiaty jabłoni	41
28. Złote lato	42
29. Modlitwa	43
30. Róże.....	44
31. Samolubny jeleni.....	45
32. Ogórek.....	46
33. Boże Ciało	47
34. Chleb.....	48
35. Rumianek i pstrąg.....	49
36. Krzew winorośli	50